

AZ 1956 UTÁNI IDŐSZAK EGYHÁZTÖRTÉNETE

Az egyházi levéltárakban dolgozók gyűltek össze november 22-én az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ (OKGYK) őszi levéltári szakmai napjára a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia budapesti irodaházában.

A levéltári nap előadásai az 1956-os eseményeket követő időszak egyháztörténetéről szólnak. *Varga Lajos váci segédpüspök*, az OKGYK igazgatója emlékeztetett arra, hogy idén emlékezünk az 1956-os forradalom és szabadságharc hatvanadik évfordulójára. Rámutatott arra, hogy az események az egyház életében is jelentős változásokat idéztek elő. A pártállam kénytelen volt ugyanis belátni, hogy kitűzött céljait nem érte el, az 1956 utáni időszak így a diktatúra erőteljes kiépítéséhez vezetett. Ezen folyamat részét képezte a szerzetesek működésének intenzív figyelése, valamint az 1961-es házkutatások.

Völgyesi Levente jogász *Az egyházi kinevezések érvényességének kellékei az 1917. évi Codex Iuris Canonici szabályozásának tükrében* című előadásában rövid áttekintést adott a kinevezési formákról az őskeresztény kortól kezdve. Az előadó kiemelte, Magyarországon az uralkodóknak, illetve a közhatalomnak az államalapítástól folyamatosan nagyon erős befolyása volt a kinevezésekre. Völgyesi Levente hozzátette, hogy az 1957-es és az 1959-es vonatkozó kormányrendelet is előzetes állami hozzájárulást ír elő az egyházi kinevezések esetében.

Lieber Mária Katalin, a Váci Püspöki és Káptalani Levéltár munkatársa a káptalanok egyházkormányzatban betöltött szerepéről beszélt. Rámutatott arra, hogy a káptalan klerikusokból álló jogi személy, feladata egyrészt liturgikus, másrészt egyházkormányzati. A püspök tanácsadó szerveként működik, széküresedés esetén pedig testületileg átveszi az egyházmegye irányítását.

Ezt követően *Mózessy Gergely* történész, levéltáros a székesfehérvári, *Karlinszky Balázs*, a Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár igazgatója a veszprémi, *Varga Lajos* pedig a váci püspökség egyházkormányzati döntésein, eseményein keresztül mutatta be a korszak történetét.

Mózessy Gergely kifejtette, hogy az 1957. évi 22. számú törvényerejű rendelet jogi köntösbe öltöztetett válaszreakciónak tekinthető az egyház '56-os szerepvállalására. *Szabó Csaba* levéltáros, az MNL főigazgató-helyettese, előadásában két szakaszra osztotta az 1945–1960 közötti időszakban a katolikusokkal szembeni, államellenes cselekményekkel összefüggő eljárások rendszerét. Álláspontja szerint az első szakasz 1956-ig tartott, amikor az eljárások szoros értelemben vett koncepciók perек voltak. Az 1956 utáni perек folyamán egyre inkább a nyílt brutalitás vált általánossá.

Wirthné Diera Bernadett, a Nemzeti Emlékezet Bizottság Hivatalának kutatója *Az 1961-es házkutatások belügyminisztériumi háttere* című előadásában az '56-os forradalom és a '61-es letartóztatási hullám összefüggéseiről beszélt.

A konferencia utolsó szekciójában az egyéni sorsok bemutatása került a középpontba. Elsőként Varga Lajos ismertette *Kerkai Jenő* jezsuita szerzetes 1956-os szabadulása után a Váci Egyházmegyében végzett tevékenységét. Ezt követően *Bügre Zsuzsanna* szociológus a szerzetesrendek feloszlata után szétszórásban élő nővérekkel készült élettörténet-interjúk alapján ismertette a sorseseményeket. A rendezvény lezárásaként *Rétfalvi Balázs* történész, levéltáros *Brenner János* ciszterci szerzetes, káplán, vértanú boldoggáavatási eljárásának folyamatáról és pillanatnyi állásáról tájékoztatót.

Forrás: Országos Katolikus Gyűjteményi Központ